

Pravico do uporabe Kolektivne blagovne znamke ima že več kot 60 ponudnikov

Kolektivno blagovno znamko »Krajinski park Goričko«, katero podeljuje Svet Javnega zavoda KP Goričko, je v letu 2014 prejelo 6 vlagateljev.

Namen Kolektivne blagovne znamke Krajinski park Goričko je povezovanje proizvajalcev in ponudnikov z območja parka. S tem namenom je JZ Krajinski park Goričko na Uradu RS za intelektualno lastnino že v letu 2010 registriral kolektivno blagovno znamko Krajinski park Goričko. Novi prejemniki so: Drago Škodnik iz Fikšincev za ptičje hišice - lesene gnezdilnice; Zvonko Petje za ohranitev etnološkega muzeja Časarjevega mlina ob Ratkovskem potoku v Berkovcih; Kmetija pod Goričkim soncem iz Martinja, katere lastnik je Uroš Kūčan, za proizvodnjo domačih testenin, medu in medenih dobrot; Oljarna Dajč iz Sotine za pridelano bučno olje na tradicionalen način; Marko Koščak za pridelano konopljinu olje »Lisička« v Zeliščnem parku Kuzma in Panvita Marof d.o.o. za klet v Mačkovcih in vina pridelana na Goričkem. Izdelke, kmetijske pridelke, produkte in storitve določene

kakovosti in geografskega porekla bodo kupci prepoznali po zaščitenem grafičnem znaku na nalepki, obešanki ali namiznih zastavicah s pripisano št. sklepa. Vsem prejemnikom želimo veliko uspeha pri prodaji njihovih storitev in blaga s pomočjo Kolektivne blagovne znamke Krajinski park Goričko tako na domačem kot tujem trgu.

Goričko društvo za lepše vütro

Že devetič so se zbrali gorički meštri. V Križevcih so se predstavili s svojimi izdelki in prikazi ročnih spretnosti. Na voljo so bili kovaški, lončarski, pletarski izdelki, izdelki iz slame, lesa, voska, tekstilni izdelki in nakit, žebjanke, medenjaki ter lect. Med domačimi dobrotami so bili krušni izdelki, med, zelišča, domače klobase in langaš. Bogat kulturni program je dopolnjevala delavnica zeliščarstva Vsak je sam svojega zdravja kovač, katere so se udeležili učenci OŠ Šalovci. Obiskovalci so se lahko odpravili še do informacijskega centra AQUALUTRA.

Slovesno so bili podeljeni priznanja za Naj ogratek, Naj sadovnjak in Naj frečar na Goričkem.

Do konca leta se lahko udeležite pohodov, ki so v Izkaznici pohodnika/ce po Goričkem. Vabljeni na Miklavžev pohod v Selo 7. decembra, Božični pohod na Pertočo 20. decembra, Števanov pohod v Čepince in Nočni pohod prijateljstva v Sotino 26. 12. ter Štefanov pohod v Vučjo Gomilo 27. decembra.

9. jesenski bazar je na grad Grad v sončnem jesenskem vzdušju z bogato ponudbo goričkih ponudnikov ter zanimivimi gosti (steklarji, kaligraf) pritegnil organizirane skupine in naključne obiskovalce.

Na Domačiji Marof v Mačkovcih je na bil pobudo Goričkoga društva sestanek o oživiljanju vinskega turizma na Goričkem.

Svečane podelitve so se udeležili novi dobitniki pravice do uporabe Kolektivne blagovne znamke Krajinski park Goričko in predsednica Sveta JZ KPG dr. Katarina Groznik Zeiler.

Letošnji start Trideželnega kolesarskega maratona je bil v Monoštru na Madžarskem. Štartal je 7 kolesarjev na 124 km in 50 kolesarjev na 54 km dolgi progi, na drugi tudi družine z otroci. Slovenske barve je zastopalo 7 kolesarjev. Kljub slabemu vremenu so vsi uspešno premagali gričevnato pokrajino in prispeli v cilj. Naslednje leto bo start ponovno izpred gradu Grad.

Novosti za obiskovalce gradu Grad

Za vse, ki še niste obiskali največjega gradu na Slovenskem, gradu Grad in Doživljajskega parka Vulkanija, je od oktobra naprej možen nakup ugodne skupne vstopnice. V zimskih mesecih oboji zapiramo vrata in vas k ogledu ponovno vabimo spomladi 2015.

Zlatovranka prezimuje v Južni Afriki.

Takrat bo na ogled tudi učni model, ki prikazuje naravno in regulirano strugo potoka. Model je prispevek Inštituta Lutra k nastajanju novega razstavnega prostora Vidra na gradu Grad.

Založil: JZ Krajinski park Goričko, pri Gradu, december 2014
Tisk: Tiskarna aIP Praprotnik
Informacije: JZ KP Goričko, Grad 191, 9264 Grad; www.park-goricko.org

Besedila: S. Dešnik, K. Malačić, G. Domanjko, N. Moršič, Š. Fujs, M. Horvat, U. Koštric
Uredila: N. Moršič Fotografije: K. Malačić, S. Dešnik, G. Domanjko, A. Piltaver
Brežplačen izvod. Število izvodov: 7500

KRAJINSKI PARK GORIČKO

DECEMBER 2014 ŠTEVILKA 3
WWW.PARK-GORICKO.ORG

Kateri so najlepší trije v Krajinskem parku Goričko

Lepotci, med katerimi so izbirale strokovne žirije, so travniki, ograteki in visokodebelni sadovnjaki. Izbrani so lastnikom v ponos in korist. Hkrati so pomembni členi mozaika kulturne krajine, katere pestrost Goričko uvršča med najlepše v Evropi.

Travniki

Strokovna komisija je letos kar trem travnikom namenila isto število točk. Najlepší so travniki v lasti Marjane Fujs od Grada, Alojza Graha iz Gornjih Petrovcev in Viljema Koltaja iz Prosenjakovcev.

Javni zavod Krajinski park Goričko (JZ KPG) je skupaj s Kmetijsko gozdarsko zbornico Slovenije - zavodom iz Murske Sobote (KGZS) letos četrtič izvedel izbor za najlepši travnik v parku. Na vse treh travnikih najdemo veliko število različnih vrst rastlin, med drugimi tudi zavarovane, kot sta močvirski svišč in navadna kukavica. Lastniki travnike kosijo največ dvakrat letno. Prvič konec maja ali v začetku junija, drugič v drugi polovici avgusta. Na ta način redke rastlinske vrste lahko osemenijo, večina metuljev in ptic na travnikih pa ima dovolj časa, da sklene svoj razvojni krog. Kosijo jih s strižno kosilnico, ki je najmanj škodljiva do prostoživečih živali. Krmo, ki jo posušijo, dajo v majhne podolgovate bale, predvsem pa travnikov ne gnojijo in tako ne zmanjšujejo raznovrstnosti živih bitij na njih. Nagrade in priznanja so sodelujoči slavnostno prejeli na prireditvi Naj domačija, ki je v letu 2014 prav tako domačija na območju Krajinskega parka Goričko. Največ glasov je v Vestnikovih akciji prejela domačija Gomboc-Madjar iz Gerincev.

Visokodebelni sadovnjaki

Najlepší visokodebelni sadovnjak raste v Budincih. Zanj skrbi Marija Horvat.

Po nekaj sušnih letih smo letos spet organizirali izbor najlepšega visokodebelnega sadovnjaka. Pregledovali smo visokodebelne ali travniške sadovnjake. Osnovni kriteriji za ocenjevanje so bili urejenost, vitalnost in pestrost sadnih dreves. Ocenjevali smo tudi floristično sestavo travne ruše, prisotnost dupel in gnezdilnic, skrb za okolje in rastne razmere. Največje število točk je zbral sadovnjak v Budincih.

Ograteki

Najlepší v Krajinskem parku Goričko v letu 2014 je ogratek Vide Kuhar iz Košarovec. 2. mesto je strokovna komisija pripisala ograteku Marije Žido iz Budincev in 3. mesto ograteku Terezije Škodnik iz Hodoša. Nagrade so bile dobitnikom priznanj podeljene na prireditvi Dneva meštrov 21. septembra v Križevcih na Goričkem.

Goričko društvo za lepše vütro je skupaj z JZ Krajinski park Goričko, Kmetijsko gozdarskim zavodom Murska Sobota in Biotehniško šolo Rakičan letos drugič objavilo razpis za najlepši ogratek v Krajinskem parku Goričko. Uvodno predavanje in seznanitev s kriteriji sodelovanja je bilo 15. maja v vaško-gasilskem domu v Budincih. Na razpis za najlepši ogratek na Goričkem se je letos prijavilo 8 lastnikov ogratekov na Goričkem. Komisija v sestavi dr. Tanje Simonič Korošak, Brede Vičar, Jožice Kapun Maršik in Lovra Vehovarja je ob ogledih 18. julija vrednotila vrtove po naslednjih kriterijih: vključenost v krajino, način gospodarjenja, urejenost in splošni vtis, skrb za okolje in rastne razmere, pestrost vrst gojenih rastlin in skrb za prostoživeče živali.

Lepa beseda lepo mesto najde, in najde naj odgovornejšega gospodarja.

Ohranjanje narave ne more in ne sme biti delo peščice zaposlenih ljudi, ki jih plačujete davkoplačevalci, postane naj vaš življenjski slog bivanja, drage bralke in bralci, ki živite in gospodarite na Goričkem. Nekaterim med vami je sobivanje z naravo povsem naravno, saj se zavedate, da bogata narava pomeni tudi bogato in zdravo življenje ljudi, ki gospodarite z zemljo, živalmi in rastlinstvom, pa naj ga naseljuje narava ali sadi človek. Takšne gospodarje smo obiskali na njihovo željo in pregledali travnik, sadovnjak ali vrt ter izbrali že četrtič in drugič NAJlepšega, NAJbolj pestrega, NAJbolj bogatega. S skromnimi nagradami in javno pohvalo smo seznanili javnost in spodbujamo vas, da se pridružite vzornim gospodarjem. Prilika za to se ponuja že v letu 2015, ko bomo objavili javni poziv za izbor in na 10. jesenskem bazarju bomo na gradu

Grad podelili nagrade in priznanja izbranim. Vabimo vas k sodelovanju in k prijavi, ki je povabilo za nas, da vas obiščemo na domu in na kmetiji, z nami poklepetamo in s strokovnjaki izberemo, kar bo NAJ, NAJ, NAJ v 2015.

Naj lepa beseda najde prave ljudi, ki se trudite v dobro vseh in vsakoogar ter vam je predvsem mar, da boste svojim vnukom predali to, kar ste prevzeli od svojih dedov. Naj Goričko živi z zdravim naravo in z modrimi ljudmi.

Želim vam uspešno leto 2015 z velikim bogastvom izkušenj pri prepoznavanju vrednot v naravi in krajini ter v izmenjavi izkušenj in v povezovanju ter druženju z ljudmi, ki ste gospodarji Goričke zemlje.

Stanislava Dešnik, v.d. direktorice JZ KPG

Stara glasba na Goričkem

V okviru evropskega projekta *eeemerging na Turistični kmetiji Smodiš v Otovcih* ustvarjajo mladi glasbeniki nizozemskega ansambla za staro glasbo *Seconda Pratica*. Koncert v sodelovanju z Občino Grad gosti JZ Krajinski park Goričko na gradu Grad.

Štiriletni proces bo do leta 2018 na avdicijah izbranim najobetavnejšim mladim ansambлом omogočal odlične delovne pogoje, strokovno izobraževanje, podporo in organizacijo lastnih projektov. V prvi od štirih desetdnevnih rezidenc na Goričkem mlade glasbenike usposablja odlični, strokovno suvereni in mednarodno priznani umetnici Tanja Skok in Simona Zorc Ramovš. Rezidenco umetnikov na Goričkem finančno podpira program Ustvarjalna Evropa. Projekt v Sloveniji vodi Ars Ramovš zavod za umetnost.

Festival stare glasbe SEVIQC BREŽICE

Program je del festivala stare glasbe, ki v Sloveniji poteka med 6. junijem in 6. decembrom. Leto 2014 zaključujeta koncerta zasedbe *Seconda Pratica* z naslovom *Nova Evropa*: svet v nastajanju na gradu Grad in na gradu Rajhenburg.

Koncert in neposredni prenos: grad Grad 5. 12. ob 19.30 na 3. programu Radia Slovenija - program Ars.

Cvetka Ficko, županja Občine Grad

Zvone Drobnič in razžarjeno steklo

Razstave umetnikov številnih zvrsti so se na gradu zvrstile čez celo leto. Trenutno razstavo *Fotografij štirih dežel* je odprla županja Občine Grad, gospa Cvetka Ficko.

Pregledno razstavo desetih likovnih kolonij *VINO-ART* je odprl mag. Franc Obal. Kolonija vsa leta poteka v Dobrovniških gorcih, kjer inspiracije za ustvarjanje ne manjka. Otvoritve je spremljal bogat kulturni program.

Natalija Kukec in fuzija stekla v živo

Obleke in nakit je oblekla Tadeja Ternar.

Seconda Pratica

KONCERT: 5. 12. ob 19.30, grad Grad
ODPRTA VAJA: 7. 12. med 15:00 in 17:00, Otovci

Karli Holešek brusil steklo

Franci Černelč pripoveduje o steklu

Jablane za prihodnje rodove

Oktobra letos smo uspešno zaključili čezmejni projekt *'Upkač'*. V treh letih je 5 partnerjev uspešno sodelovalo pri aktivnostih usmerjenih k ohranjanju visokodebelnih sadovnjakov.

Med pomembne aktivnosti je sodila dosaditev visokodebelnih sadnih dreves ter pomladitvena rez v obstoječih sadovnjakih. Zasadili smo dva nova travniška sadovnjaka v Kančevcih in Budincih, v vsakem po 60 visokodebelnih sadnih dreves. Z akcijo *Sadike za novorojenčke* smo vsa tri leta staršem novorojenih goričancev podarili po eno drevo, skupaj 250 dreves, povečini jablan na leto. S to akcijo smo v času trajanja projekta obogatili fond sadnih dreves v 11 goriških občinah za več kot 850 dreves. Poleg na novo zasajenih dreves je za raznovrstnost rastlinskega in živalskega sveta nujno, da že obstoječe travniške sadovnjake ohranjamo in jih negujemo. V akciji *Pomladitvena rez* smo obrezali okrog 2000 visokodebelnih dreves, predvsem jablan. S tem smo podaljšali vitalnost in rodnost teh dreves. Obenem smo ohranili življenjski prostor številnim rastlinam in živalim.

Mobilna stiskalnica je za piko na i, tudi letošnji pridelek, stisnila v sladke jabolčni sok.

Letos 6 ponudnikov iz KPG v Podsredi.

V Regijskem parku Kozjansko vsako leto praznujejo Praznik kozjanskega jabolka. Dobro obiskano prireditev, ki letos praznuje 15. obletnico, vsako leto obogatijo tudi ponudniki domače obrti in dejavnosti iz Goričkega. Že tradicionalna prireditev odsliskava skrb za kmetijsko kulturno krajino in njeno ohranjanje skozi promocijo izdelkov lokalnih ponudnikov. Gospodarja najlepšega senožetnega sadovnjaka odlikujejo z nazivom *Carjevič*.

Dneve evropske kulturne dediščine

vsako leto na gradu Grad obeležimo z dnevom odprtih vrat, ki je letos 28. septembra privabil številne obiskovalce.

1. oktober smo oblikovali skupaj z Društvom steklarjev Slovenije. Na gradu so predstavili različne tehnike oblikovanja stekla. Iz prve roke smo lahko videli oblikovanje stekla na odprtem ognju, graviranje, brušenje in fuzijo ter izdelavo vitraža. Srednješolski center iz Rogoške Slatine je osnovnošolcem predstavil srednješolska programa tehnik optik in tehnik steklar. Istočasno je bila na ogled razstava *Ars vitraria*. Razstavljeni vitraži Irme Kopač, kristalni nakit Miriam Kosec in vrhunske obleke Stanke Blatnik Blagotinšek so bile prava paša za oči.

Zlatovranka se vrača

Letos poleti smo prvič po devetih letih v Sloveniji in enajstih na Goričkem bili ponovno priča uspešnemu gnezdenju zlatovranke. Zlatovranka ali plava vrana, kot so jo imenovali domačini na Goričkem, je azurno modra ptica, malo manjša od srake. V preteklosti smo jo lahko pogosto videli na električnih žicah daljnovodov.

Za gnezdenje potrebuje debelejša drevesa z dupli, za življenje pa mejice med travniki oz. njivami ter rastlinsko bogate travnike. Na njih lovi večje žuželke, kot so bramorji, kobilice in različne hrošče ter ličinke žuželk. Iz Goričkega in Slovenskih goric, kjer je nazadnje gneznila v Sloveniji, je izginila zaradi pretirane uporabe fitofarmaceutskih sredstev, melioracij in komasacij kmetijskih zemljišč. Ljudje so travnike po dolinah povečini preorali v njive ali jih z drenažo osušili in zaradi lažjega obračanja z velikimi traktorji posekali mejice ter posamezna drevesa v visokodebelnih sadovnjakih. Posledično je zlatovranka izgubila mesta za gnezdenje, drastično pa se je zmanjšalo tudi število žuželk.

Z namenom, da zlatovrankam zopet izboljšamo življenjske pogoje na območju Krajinskega parka Goričko, so člani Društva za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije (DOPPS)

V knjigi *Ptice Goričkega* K. Denac in P. Kmecla so zbrani rezultati 10 letnega dela DOPPS na Goričkem. Knjigo v elektronski obliki najdete na spletni strani društva.

Jeseni in pozimi 2014 smo namestili več kot 30 gnezdilnic za zlatovranke.

Najdba pomeni novo vrsto oglark za Slovenijo. Trosnjaki na sliki so veliki pribl. 2x3 cm. Od ostalih vrst se loči po zunanji, grobo hrapavi površini. Prekrita je bila z debelo plastjo modrikastočrnih trosov. Najdena je bila na bukovem lesu. Od ostalih vrst oglark se razlikuje tudi po mikroskopskih značilnostih.

HRAPAVA OGLARKA (*Daldinia petriniae*)

PREJ

Naravna vrednota št. 7523 Grad - mlaka

POTEM

ter zaposleni v Javnem zavodu Krajinski park Goričko v zgornji Ledavski dolini lani in letos na robovih travnikov namestili 40 lesenih drogov v obliki črke T, s katerih zlatovranke zelo rade prežijo na plen na travniku. Obenem smo se z nekaterimi lastniki travnikov dogovorili, da so travnike pokosili in jih niso več mulčili.

Skupni ukrepi obeh organizacij so se izkazali za pravilne in uspešne, saj so pripomogli, da je par zlatovrank v eni izmed teh gnezdilnic letos poleti ponovno vzgojil pet mladičkov.

Zlatovranke niso samo lepe, ampak so tudi zelo koristne ptice v kmetijstvu. Letos poleti je namreč skupina otrok skupaj z mentorji v okviru ornitološko - raziskovalnega tabora raziskovala prehrano zlatovrank in ugotovila, da je v polmeru 500 m od aktivnega gnezda kar 80 % plena predstavljala bramor, ki so ga lovile tudi na robovih koruznih njiv.

Če želimo zlatovranke ohraniti tudi v prihodnje, priporočamo, da kmetje travnike kosijo 2-3 krat letno, na robu parcel pa pustijo ozek pas nepokošene trave za zatočišče večjim žuželkam.

Največ kar lahko naredimo je, da ohranimo vsaj takšen delež travnikov, kot ga imamo sedaj.

Našli hrapavo oglarko

Kraljestvo gliv na Goričkem še ni povsem raziskano. To je potrdila najdba vrste, ki v Sloveniji še ni zabeležena. Med 164 vrstami, ki so jih določili poznavalci gliv na 6. mikološkem srečanju na Goričkem, je tudi hrapava oglarko.

Svet gliv je na Goričkem zelo zanimiv in bogat, kar dokazujejo številni gobarji, ki množično nabirajo gozdne sadeže, ki jim strokovno pravimo trosnjaki ali gobe. Pestrost rastišč in predvsem gospodarjenje z gozdovi je pogoj za raznovrstnost pojavljanja gob. Slednje že več let pod vodstvom Inštituta za sistematiko višjih gliv raziskujejo tudi strokovnjaki - mikologi. Ti so se na gradu od leta 2004 zbrali že šestkrat in popisali nabrane vrste gliv. Letošnje srečanje poznavalcev mikote iz Avstrije in Slovenije je bilo med 17. in 19. oktobrom. Kljub manj ugodnim rastnim razmeram so določili kar 164 vrst. Nedvomno so bili presenečeni nad glivno vrsto, ki je bila v Sloveniji najdena prvič. Gre za hrapavo oglarko (*Daldinia petriniae*). Najdena je bila na hribu, imenovanem *Pepelišček*. Njegov nastanek lahko povežemo z vulkanskim delovanjem nekdanjega ognjenika s kraterjem v Avstriji. Podtalje je namreč iz trdne skale sprjetega vulkanskega pepela in zato je pojav oglarke po svoje pričakovano.

Čedna Kačova mlaka

Kačova mlaka v vasi Grad je zaradi velike življenjske pestrosti uvrščena med naravne vrednote državnega pomena. Žal so jo v preteklosti uporabljali kot deponijo za organske odpadke, kar je povzročilo prekomerno razrast vodnih in obvodnih rastlin ter hitro kopnenje. Pred leti smo se odločili, da mlako obnovimo. Kljub temu je voda še vedno zelo bogata s hranilnimi snovmi, zato je potrebno vsako leto odstraniti del zarasti. S tem ko pustimo, da se mlaka čez sezono zaraste in nato pozno jeseni odstranimo del rogoza, rogolista, trpočastega porečnika in drugih rastlin, izboljšujemo kvaliteto vode v mlaki. Mlako tako pripravimo za naslednjo pomlad, ko bo v njej znova veliko regljanja in kvakanja. Nad vodo pa se bodo spet spretelavali raznovrstni kačji pastirji.

2. kviz o naravi in človeku na območju Trideželnega parka

V letošnjem kvizu sodeluje 100 osnovnošolcev. Pomaga jim 13 mentorjev iz 7 goriških osnovnih šol. Po spletnem delu tekmovalca se bodo najboljši pomerili meseca maja v finalu na gradu Grad. Zmagovalce čaka zanimivo druženje s sovrstniki iz Avstrije in Madžarske.